

je poklical brzojavno v Belgrad, ker je hotel prirediti učiteljstvu izreden užitek. Gostom so bili odkazani prvi sedeži.

Uprizorili so prvo dejanje iz narodne igre „Djida“, potem Mušičevo enodejansko „Knez od Semberije“ in pa sliko „On“.

Ta slavnostna gledališka predstava nas je uverila, da je srbsko narodno gledališče res tempelj prave in najpopolnejše dramske umetnosti. Z največjo silo je na vse prisotne učinkovala posebno Mušičeva drama. Pisatelj je bil poklican na oder.

Ogledovanje.

Drugi dan smo si ogledali mesto in njegove znamenitosti. Posetili smo „Učiteljski dom“ in „Šolski muzej“, opoldne pa smo šli v kraljevo palačo, kjer so nam razkazali vse dolnje krasne dvorane, potem kraljeve hleve in vozove. Starega konaka ni več. Porušen je do tal, ki so prekrita s pestrobojnim cvetjem. — Popoldne smo se vozili s parobrodom po Dunavu in Savi. Od obrežja gor se širi Belgrad, dve mogočni kupoli kraljevega dvorca kipita k nebu. — Na krovu je svirala vojaška godba in so odmevale domoljubne pesmi. Deževalo je. Za hip so se pretrgali težki oblaki, sonce je obililo belo mesto, stoječe v polkrogu na obali. Vladala je vseobča radost.

Banket.

Slavnostni dnevi so se zaključili z banketom, ki je bil prirejen v veliki dvorani pri Kolarcu istega dne zvečer za 350 oseb. Banketa so se udeležili tudi minister prosvete, minister javnih zgradb in namestnik župana, g. Živko Tadić. Pri banketu je igrala vojaška godba. Vrsto napitnic je otvoril g. minister Nikolić, ki je pripil „prvo čašo prvemu Srbu“, kralju. Izmed mnogih napitnic omenjamo samo ono, ki je z njo pozdravil Hrvate, Slovence, Bolgare in Čehe g. M. Jović. V imenu Hrvatov se je zahvalil g. Davorin Trstenjak, ki se je, ginjen do solz, veselil ljubezni, ki je zopet približala Srbe in Hrvate. Trstenjakov govor je izval hrupno pritrdjevanje. V imenu Slovencev se je zahvalil tov. E. Gangl, ki je govoril o nalogah učiteljstva. Zbujajmo v vsakem človeku najprej vero v lastno moč in spoštovanje do samega sebe. Tako napravimo iz vsakega otroka junaka, in potem lahko vprašamo: Kdo je močnejši od nas! (Viharno odobravanje.) Z delom, ki ga posvečamo človeštvu v korist, najlepše izpolnujemo pesnikov nauk: Sveto služimo sveti domovini! (Ploskanje.) To je ves naš program: služimo domovini in človeštvu, in tako je naše življenje plemenita žrtev! (Hrupno odobravanje.) Vzor takega plemenitega dela je srbsko učiteljstvo. Nazdravlja njegovemu udruženju in predsedniku g. Urošu Blažgojeviću. (Ploskanje. Godba zaigra „Naprej!“) Za Bolgare se je zahvalil g. Granscharoff, za Čehe pa g. Hajný. — Ob 11. uri je bil oficijalni del končan. Potem se je začel ples, ki je trajal pozno v noč.

Odhod.

Slovinci in Hrvati so se odpeljali drugo jutro ob 1/2 6. Na kolodvor je prišlo več srbskih tovarišev, ki so se presrečno poslovili od drugih gostov. V imenu teh se je zahvalil g. Davorin Trstenjak. Spremil nas je tudi prijatelj Jovan P. Jovanović. Ko se je poslavljaj, so mu bile rosne oči. Obljubil nam je, da pride prihodnje leto z večjo družbo k zborovanju naše „Zaveze“.

* * *

Minili so lepi dnevi, a niso minili kakor šumna veselica brezsledno. Sad prinese bodočnost.

Med dvema ognjema.

Učiteljstvo je prišlo sedaj zaradi zamotanega političkega položaja med dva ognja. Do sedaj smo se borili odkrito, dostojno in pošteno samo s klerikalizmom, v novjšem času nas napada tudi liberalizem. V tem boju bi podlegli, ako bi se ne zavedali svoje moči. Mi bijemo boj z zedinjenimi močmi pod geslom: Vsi za enega in eden za vse! Če sta bili kdaj potrebni edinstvo in sloga v naših vrstah, sta gotovo najpotrebnejši sedaj. Naš boj je plemenit, z dobrim namenom in za dobro stvar, čeprav je silno težaven. Imeti mora prej ali slej dobre nasledke. Naša zavračanja se naslanjajo na gola dejstva; resnici in pravici je težko zapreti vrata. To nam daje moč, pogum in vztrajnost. Po tem programu smo se bojevali do sedaj, tako se hočemo bojevati vbodoče, kar je našemu stanu tudi primerno in zanj častno.

Obe stranki nas ponižujeta v obeh ljudstva kot ničvredne lenuhe, kričače, prepirljive, brezverce, liberalce itd. Vse to obrekovanje ne pozna izjem, ves stan je polit z gnojnico. Ponižujejo nas in zasmehujejo. Taka pisava se obsoja že sama pri razsodnih ljudeh, pri nerazsodnih ima pa zle posledice. Klerikalizem meče smradljivo gnojnico neprestano zlasti v „Domoljubu“ na naš stan. S slastjo je pobral zadnjo obsodbo v „Slovenskem Narodu“ ter jo podal svojim nerazsodnim ovčicam. Namen klerikalizma je znan; jemati namreč učiteljstvu ugled in spoštovanje med ljudstvom. To dela na katoliški podlagi že mnogo let, a uspehov ima le bore malo ali celo nič, ker ljudstvo pozna nas, naš trud in naše delo.

Čuditi se moramo pa našemu klerikalizmu, da to dela s hinavskimi, proti nebu povzdignjenimi, svetlohlinskimi očmi, kakor bi ne vedel, da je to pregrešno delo. Kakor posnemamo iz zadnje papeževe enciklike, sme pisati duhovščina v časopise le golo resnico brez strasti, žaljenja in ne s slabim namenom. To je tudi pravo. Mi smo že davno dokazali z golimi dejstvi, da se klerikalizem loči od prave katoliške vere kot noč in dan. On je zabredel v borbi za posvetnosti pregloboko v močvirje, da ne pozna več greha in temeljnih resnic naše vere. Sedma božja zapoved nas uči, da ni smrten greh samo oškodovati bližnjega na imetju marveč tudi na časti, zaradi česar bi imel lahko gmotne škode. Tega naš klerikalizem noče razumeti; on to lepo uči druge, a sam se noče ravnati po teh lepih naukih — in s tem dokazuje, da noče poznati avtoritete papeža niti Boga. On z namenom zlorablja verske resnice za dosego svojega namena, za nadvlado in svoj dobiček. Kdor tako dela z namenom brez poboljšanja, ni samo navaden grešnik, ampak je odpadnik, je očiten krivoverec. Mi smo že davno dokazali s premnogimi golimi dejstvi, da je naš klerikalizem po svoji pisavi, po življenju in zgledih na krivih potih — da je odpadnik in krivoverec. Ne samo to; dokazali smo tudi, da je navaden narodni slepar. Pozivali smo ga na odgovor, da naj ovrže naše trditve, ki smo jih voljni preklicati, ako nam dokaže, da ni res, kar smo pisali. Zaman smo do danes klicali vse doktorje sv. pisma na odgovor. Potuhnil se je naš klerikalizem, kakor bi ne vedel o vsem tem prav ničesar. To dokazuje, da smo na pravi poti. Mi moramo naprej do končne zmage. Mnogo je še duhovnikov, ki odločno obsojajo klerikalno politiko a zmagati ne morejo, ker jih je premalo. Ni toliko sramotno grešiti, bolj sramotno je, trdovratno ostati v blatu pregreh. Ako imajo voditelji našega klerikalizma še kaj čuta sramu, prepričanja do pravice, resnice in vere, naj krenejo na drugo pot. Krivica, ki jo dela klerikalizem in liberalizem učiteljskemu stanu, je prevelika in preobčutljiva. Vsaka krivica se mora poravnati. Mi odločno zahtevamo, da se nam povrne čast in poštenje, ki se nam jemlje potom tiska od obeh

naših političkih strank. Potom tiska se nam godi krivica, potom tiska bi se morala tudi poravnati.

Ako bi bili nam nasprotni listi pravični, bi morali dobesedno objaviti naš odgovor iz 33. številke. Potem bi spoznali resnico — golo in nepokvarjeno resnico — tudi tisti, ki niso čitali našega lista. Tako bi bilo to, kar se godi sedaj med nami, jasno tudi vsi široki javnosti, in njene simpatije bi se nagnile na našo stran.

Tako ravnanje bi bilo pravično in pošteno!

Risanje v ljudski šoli po sedanjih zahtevah.

Spisal Fr. Suher.

(Dalje.)

5. Šolsko leto.

Naloga.

Risanje po predmetu se pomakne za eno stopnjo više. Barvne, prostolehtne vaje, izrezovanje, kombinacije; perspektiva enostavnih voglatih teles v frontalni leži in od vogla (risano samo s črtami). Projekcijsko risanje in risanje na pamet.

Zgledi.

- Prostolehtne vaje: Ponavljanje osnovnih oblik (krog, elipsa, osmica); špirala, njene kombinacije in uporabe; zavoj, njegove kombinacije in uporabe.
- Proste vaje s čopičem in barvne vaje. Slikanje raznih listov in predmetov po obliki in barvi. Študije o njih po naravi: 1. ploskev, 2. skica, 3. žilni presledki: a) glavni b) stranski in glavni, 4. barvna vaja, 5. izrezovanje, 6. uporaba — Snovni vzorci.
- Perspektiva. Predmet od vogla z dvema bežiščema: kvarta, kuverta, škatla, miza, svetiljka (navadna prizmatična), kovček, klop itd.
- Projekcijsko risanje in izrezovanje mrež: cilindri, piramida (4 stranična), stožec in razni uporabni predmeti.
- Po spominu: razni predmeti in ilustriranje. 1 ura na mesec. Materijal in oblika risb kakor za 4. šolsko leto.

6. Šolsko leto.

Naloga.

Risanje po predmetu zavzema prvo mesto, opazujejo se glavne sence, (nasebne in odsebnne in izražajo se preprosto tudi s samimi črtkami).

Barvne, prostolehtne vaje, perspektiva enostavnih porabnih posod in risanje po spominu.

Zgledi.

- Perspektiva: manšeta, vratnik, podstavek za cvetni lonec, cvetni lonec, pokrov, okrožnik, skleda itd., dleto, kladiivo, obličje itd.
- Proste vaje s čopičem: listi in njih uporaba, ptičje perje; snovni vzorci; sadje: črešnja, češplja, breskva, hruška, jabolko in oblične vaje (silhuete) raznih predmetov.
- Linearno risanje: 3 projekcije 4 in 6 stranične prizme (in mreže), projekcije raznih tehniških predmetov, n. pr. klopi. Za dekleta namesto tega: risanje krojev, monogramov itd.
- Prostolehtne vaje: špirala in nje raba, kombinacije in razni predmeti; zavoj.
- Risanje po spominu: razni predmeti iz perspektivnega risanja in iz narave; študije po gibajočih se predmetih. — Ilustriranje. Materijal: kakor za 5. šolsko leto.

7. Šolsko leto.

Naloga.

Risanje porabnih predmetov, svežih vej in cvetic z barvo in otenjavo stopi v ospredje.

Barvne vaje po listih (jesenskih najbolj), sadju, ptičjem perju in nekaterih metuljih.

Prostolehtne vaje, linearno risanje in risanje na pamet.

Zgledi.

- Perspektiva: Listi na rastlinah in njih obrati, polževa luščina, klobuk, košarica, skleda, razno orodje in sadje itd.
- Proste vaje s čopičem. Sveže rastline in cvetice: zvonček, vijolica, mačka, pasji zob, tulipan, sadje: kakor v 6. šolskem letu z višjimi zahtevami, kostanj, limona in oranža; metulji: glogov belin in kapusov belin z belo barvo na temen papir, rumenjak (Zitronenfalter), rjavi hrošč itd.
- Prostolehtne vaje: špirala in zavoj in njih uporaba.
- Linearno risanje: Okrajšana piramida in okrajšan stožec; razni predmeti iz prirodoslovja in drugih strok, n. pr. termometer, barometer, sesalka itd. (Dekleta rišejo vzorce, geometrijske ornamente).
- Risanje po spominu kakor v 6. šolskem letu. Materijal kakor prej in še risalno pero za roko, šestilo, deska itd. Oblika risb, če mogoče, večja.

8. Šolsko leto.

Naloga.

Ponavljanje snovi iz prejšnjih let in nje razširjanje. Risanje težjih predmetov, zlasti posod, sestava (slikovita) skupin in lahkih tihožitij, deli sobe, interjeri, hiše in nje deli, pogledi na prosto. Prostolehtne, barvne vaje, projekcijsko risanje in po spominu.

Zgledi.

- Perspektiva: Glej snov, navedeno v nalogi za 8. šolsko leto.
- Barvne vaje: cvetice, metulji, hrošči, školjke in polži; šamotne plošče, pečnice; ribe, nagačeni ptiči itd.
- Prostolehtne vaje: Palmete in razni drugi okraski naravnost s predmetov; vrtnice v renesančnem slogu, arabeske itd.
- Linearno risanje: Za dečke razni deli strojev in drugih tehniških predmetov, črteži hiš, situacijsko risanje. Za dekleta: risanje vzorcev, monogramov, izvirne kompozicije (preproste) za ročna dela.
- Risanje na pamet kakor v 6. in 7. šolskem letu z višjimi zahtevami. (Ročna dela). Materijal: kakor v 7. šolskem letu. Oblika risb (če mogoče) večja. Dodatek. Na vseh stopnjah: opazovanje umetnin. (Konec.)

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Društvo učiteljev in šolskih prijateljev okraja ljubljanske okolice ima svoj izvanredni občni zbor dne 11. septembra ob 10. uri dopoldne v D. M. v Polju v šoli. Predaval bo nadučitelj Janko Žirovnik: Naša organizacija. Popoldne pohod papirnice.

Književnost in umetnost.

Učiteljski Glasnik. Glasilo sveopće učiteljske štedne i posmrtno zadruge „Danice“ u Grubišnopolju. Časopis za učitelstvo i sve prijatelje pučke prosvjete. Lastnika: Vjekoslav